

Rotterdams Philharmonisch Orkest

Robin Ticciati dirigeert Mahler 5

Uitvoerenden

Robin Ticciati

dirigent

Francesco Piemontesi

piano

Programma

Ludwig van Beethoven 1770-1827

Pianoconcert nr 4 in G, opus 58 (1805/06)

Allegro moderato

Andante con moto

Rondo: Vivace

Pauze

Gustav Mahler 1860-1911

Symfonie nr 5 in cis (1901/02)

Trauermarsch. In gemessenem Schritt. Streng. Wie ein Kondukt

Stürmisch bewegt. Mit grösster Vehemenz

Scherzo. Kräftig, nicht zu schnell

Adagietto. Sehr langsam

Rondo-Finale. Allegro - Allegro giocoso. Frisch

Programmatietoelichting

Toen hij bij zijn *Vierde pianoconcert* was aangekomen, vond de altijd avontuurlijke Ludwig van **Beethoven** het tijd om zijn publiek eens een beetje te verrassen. Soloconcerten begonnen in die tijd – de première was op 22 december 1808 – altijd met een lange inleiding door het orkest. Aldus plechtig aangekondigd, kwam dan pas de solist. Dat draaide Beethoven nu eens om. De pianist begint, en nog wel helemaal alleen! Met een prachtig, uiterst kalm thema – of is het niet meer dan een schets? – dat hij laat eindigen met een vraag. Het orkest neemt dan alle tijd om antwoord te geven.

In het langzame tweede deel, het *Andante con moto*, is het precies andersom. Het orkest begint, speelt een opstandige melodie, breekt die af, waarop de piano met een verzoenend antwoord komt: een koraal bijna, zo sober en ingetogen. Beethovenbiograaf Adolf Marx vergeleek het met de mythische Orpheus die in de onderwereld de wraakgodinnen tot rust maant. Deze beurtzang zet zich nog een tijd voort; op het hoogtepunt speurt de piano met langgerekte trillers en schrijnend dalende chromatische toonladders naar de diepten van de smart: hij komt tot de conclusie dat die goed te verdragen zijn, mits met mildheid bejegend.

Misschien zijn het wel Beethovens indrukwekkendste bladzijden, in dit pianoconcert dat velen zijn mooiste vinden. Volgt tenslotte het rondo: een levensblij spel met simpele ingrediënten als toonherhalingen, gebroken drieklanken en wat scheuten ritme, losjes toegediend. De pianist Alfred Brendel bewonderde dit concert om zijn unieke en ‘magische combinatie van grandeur en intimiteit.’

Geen geschreven programma voegde hij ditmaal toe, geen uitleg in woorden die het publiek wegwijs zou maken door zijn complexe symfonische wereld. En ook omdat, anders dan bij de symfonieën nr. 2, 3 en 4, deze symfonie weer puur instrumentaal was, er dus geen zangtekst was die tot leidraad kon dienen. Toen de *Vijfde* van Gustav **Mahler**, geschreven in de zomers van 1901 en '02, zijn première beleefde in Keulen op 8 oktober 1904, was er nauwelijks iemand die er iets van begreep. Zelfs de Mahler altijd zo toegewijde dirigent Bruno Walter kon er weinig mee beginnen: ‘Het was de enige keer dat een werk van Mahler onder leiding van de meester zelf mij geen voldoening schonk.’ Componist geïrriteerd: ‘Op de *Vijfde* rust geen zegen,’ zei hij, ‘niemand begrijpt er iets van.’

Deels had hij dat ook verwacht. Over het enorme scherzo bijvoorbeeld, muziek boordevol emotionele extremen, had hij zelf gezegd: 'Elke noot is tot leven gewekt en alles is in beweging, zoals in een wervelwind of in de staart van een komeet. [...] Ik voorzie er een hele hoop problemen mee! Dirigenten zullen er de komende vijftig jaar veel te haastig mee omspringen [...] En wat de toehoorders ermee moesten? en het publiek, o hemel, wat moet het publiek beginnen met deze chaos waar aldoor nieuwe werelden uit voortkomen? [...] Wat zal men zeggen van deze oer-muziek, deze schuimende en brullende, razende zee van geluid?'

Maar anderzijds, de essentie van deze symfonie is zo eenvoudig... Zeker voor wie de *Vijfde symfonie* van Beethoven kent (en wie doet dat niet). Mahler volgt in grote lijnen het programma en de achterliggende idee van Beethovens werk. Met het openingsmotief in de trompet verwijst hij er zelfs direct naar. Beide symfonieën volgen de weg van diepste duisternis naar stralend licht, in Mahlers geval van een machtige, klezmer-achtige treurmars naar een sfeer van ongebreidelde vreugde in de finale. Bij een van de volgende uitvoeringen een jaar later, december 1905 in Wenen, ontstond toen wel begrip voor de *Vijfde*. Het vierde deel uit deze symfonie, *Adagietto*, werd zijn beroemdste werk. Het is van een oneindige liefde, tederheid, weemoed, verlangen. Een groot deel van het orkest zwijgt; het is alleen voor strijkers plus harp. Deze wondervolle muziek lijkt een soort liefdeslied voor Mahlers jonge vrouw Alma te zijn geweest, en wel met de woorden: 'Wie ich dich liebe, du meine Sonne / ich kann mit Worten Dir's nicht sagen. / Nur meine Sehnsucht kann ich Dir klagen / und meine Liebe, meine Wonne!'

Het **Rotterdams Philharmonisch Orkest**, bestaande uit meer dan 100 musici, is de vaste bespeler van De Doelen. Het werd in 1918 opgericht; Eduard Flipse, gedurende 32 jaar chef-dirigent, maakte er in de jaren 1930 een professioneel orkest van. Sindsdien stond het onder leiding van o.a. Edo de Waart, Yannick Nézet-Séguin en Lahav Shani, de huidige chef. In 1995 startte het RPhO samen met zijn toenmalige chef-dirigent Valery Gergiev het Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival.

Robin Ticciati (Londen, 1983) is een Britse dirigent van Italiaanse afstamming. Hij studeerde viool, piano en slagwerk. Ticciati was chef-dirigent van het Scottish Chamber Orchestra van 2009 tot 2018. In januari 2014 werd hij de zevende music director van de Glyndebourne Festival Opera. Buiten het Verenigd Koninkrijk was Ticciati chef van het Gävle Symphony Orchestra (2006-09) en gastdirigent van de Bamberger Symphoniker (2010-13); in 2015 werd hij chef van het Deutsches Symphonie-Orchester Berlin.

De Zwitsers-Italiaanse pianist **Francesco Piemontesi**, oud-winnaar van het prestigieuze Koningin Elisabeth Concours, wordt geroemd om zijn poëtische spel en verfijnde techniek. Of zoals *The Guardian* schreef: 'His playing combines intellect and imagination in rare balance.' Hij maakte opnamen van Schuberts's laatste sonates, Debussy's preludes, Mozarts pianoconcerten en recent de *Études d'Exécution Transcendante* en de sonate van Liszt. Piemontesi treedt regelmatig op met toonaangevende orkesten als de Berliner Philharmoniker en het London en Chicago Symphony Orchestra en werkte ook onlangs nog succesvol samen met dirigent Robin Ticciati.

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

Zo 8 Feb '25 **Prague Radio Symphony Orchestra**
Vr 6 mrt '26 **Arcadi Volodos**
Do 19 mrt '26 **Orchestra Filarmonica della Scala & Riccardo Chailly**

Vioolconcert van Bruch en Dvořák 8
Meester van de verfijning speelt Chopin
Tsjajkovski's Vierde Symfonie

Zullen we Vrienden worden?

M-Friends draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

